

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

Deo omnia. Quomodo ergo in utero habuit Maria ex Spiritu sancto? Si quasi ex substantia, ergo sp. in carnē, & ossa cōversus est. Non utique. Si vero quasi ex operatione & potestate eius virgo concepit, quis neget sp. S. dominicę incarnationis auctorem.

Quare Apostolus dicat Christum factum, cum nos eum esse fateamur natum.

*Rom. 1. a.
Ga. 4. a. a.
Glossa ordi.
ad illud Roman. primo
Qui factus.*

Sed quæri potest cum nos saluatorem natum profiteamur, cur Apost. eum factum dicat ex semine David: alio loco, factum ex muliere? cum aliud fit fieri, aliud nasci? aliquid ergo significavit hoc dicto. Quia enim non humano semine concreta est caro domini in utero virginis, & corp^o effecta, sed effectu & virtute sp. sancti: ideo Apost. dicit factum, nō natum: Aliud est enim semine admixto, & sanguine coagulato generare: Aliud est nō per mixtionem, sed virtute procreare. possunt enim homines generare filios, sed nō facere. Ecce quare dicit Apostolus factum, & nō natum: ne eius sc. natiuitas, quæ fuit sine virili semine, nostrę similis putaretur, quæ conficitur seminum commixtione. Ideo autem cum sanctum diceret Apost. addidit ex semine David: quia etsi non intercessit semen hominis in conceptione virginis, tamē quia ex ea carne Christus formatus est, quæ constat ex semine, rectē dicitur quia factus est.

*Glossa ordi.
ad eundem
locum.*

**SI PERSONA VEL NATURA PERSONA
nam vel naturam assumpsit, & si natura Dei incarnata sit.**

DISTINCT. V.

*De modo
veniendi di-
uinam &
humanam
naturam in
Christo.*

PRæterea inquiri oportet, cum ex præmissis cōstet verbum Dei carnem, & animā simul assumpsisse in unitatem personę. quid horum potius cōcedendum sit scilicet, quod persona personam, vel natura naturam, vel persona naturam, vel natura

natura personam assumpserit. Et an ita conueniat dici diuinam naturam esse incarnatam, sicut Deus incarnatus & verbum incarnatum sanè dicitur. Hęc inquisitio siue querendi ratio, iuxta sacrarum auctoritatũ testimonia partim implicita atque perplexa, partim vero explicita est & aperta. Certum est enim & sine ambiguitate verũ, q̄ non naturam personam, nec personam personam, sed personam naturam assumpsit: q̄ sanctorũ subditis cõprobatur testimoniis, & astitur documentis. Ait enim Augustin. in lib. de fide ad Petrum, Deus vnigenitus dum cõdiceretur, veritatem carnis accepit ex virgine: & cum nasceretur, integritatem virginis seruauit in matre, & paulo post. Sic Deus humanam naturam in vnitatem personæ suscepit, quod se humilians per misericordiam incorruptæ virginis, vterum ex ea nasciturus impleuit. Formam ergo serui, i. naturam serui, in suam accepit ille Deus personam. Item Deus verbum non accepit personam hominis sed naturam. Itē Dei filius vnigenitus, vt carnem hominis animamq̄ mundaret, susceptione carnis animæque rationalis incarnatus est. His alijsq̄ plurib. auctoritatib⁹ euidenter ostenditur, nõ naturam personam, nec personam personam, sed personam naturam recepisse. De quarto vero quæstionis articulo, verũ sc. natura naturam assumpserit, scrupulosa etiã inter doctos quæstio est. Quia & in hoc plurimum dissentire videntur, qui auctoritate præclari alijsq̄ doctiores in sacra pagina extiterunt: nec tantum alii ab alijs, verum etiam iidem à seipsis dissonare videntur, sicut subiecta capitula doceant. Legitur enim in concilio Toletano. 8. traditũ sic, Solũ verbũ caro factũ est, & habitauit in nobis. Et cum tota Trin. operata sit formationẽ suscepti hominis, quoniã inseparabilia sunt opera Trin. solus tamẽ fili⁹ accepit hominẽ in singularitatẽ personæ, non in vnitatem diuinæ naturæ, i. quod est

*Aug. cap. 2.
post mediũ.
ibid c. 2.
paulo inferius.*

*Philip. 2.
in medio ca.
17. eiusdem
li. de fide ad
Petrum.*

*In concilio
Toletano 6.
cap. 1. post
mediũ.
tom. 2. e r.
ciliorum.*

*Ad finem
prafationis
concilii To-
let. 11. To. 2.
conciliorum.*

Ad Phi. 1. a.

*Cap. 2. ante
medium ca.
Ioannis 1. a.*

*Id est, lib. 1.
Sententiarū
distin. 5.*

*Li. de tri. 1.
cap. 1. ante
medium.
Cap. 7. ante
medium.*

proprium filii, non quod cōmune est Trin. Idem in concilio. 11. Toletano. Vnius substantiæ credim⁹ Deum patrē & filium, & sp. S. nō tamen dicim⁹ vt huius Trinitatis vnitatem Maria virgo genuerit, sed tantū filium, qui solus naturam nostram in vnitatem personæ suæ assumpsit: Incarnationem quoq; huius filii Dei tota Trin. operata esse credenda est. Solus tamen filius formā serui accepit in singularitatem personæ. His insinuari videtur, quod persona tantum naturam, non naturam assumpserit. Si .n. q̄ commune est. Trin. nō accepit hominē: ergo non natura diuina, quæ cōmunis est tribus personis. Cui videtur obuiare quod Au. ait in li. de fide ad Petrū, Nec diuinitas, inquit, Christi aliena est à natura patris: secundū illud. In principio erat verbum: nec humanitas eius aliena est à natura matris, secundum id quod Verbum caro factū est. Illa. n. natura quæ semper genita manet ex patre naturam nostram sine peccato suscepit, vt nasceretur ex virgine. Hac auctoritate videtur tradi, q̄ diuina natura humanā suscepit. Vbi vehemēter moueri possum⁹, quod eam genitā æternaliter ex patre dicit, nisi forte natura pro persona hic accipiatur: alioquin si dixerimus naturā trib⁹ psonis cōmunē genitam esse, occurrunt nobis ex aduerso quæ in tractatu de Trinitate differuimus. vbi dixim⁹ non naturam, sed personā personā genuisse. Quia si natura genuisset naturā, cū vna eadēq; sit natura Trin. eadē res seipsā genuisset. Quod Au. fieri posse negat. Sed alibi certū reperimus documētum, q̄ natura naturam assumpsisse mōstratur. Ait n. Aug. in. 1. li. de Trin. Etiam seipso Christus factus est minor, formam serui accipiēs. Neque. n. sic accepit formam serui, vt amitteret formā Dei, in qua erat equalis patri: vt in forma serui, & in forma Dei idem ipse sit vnigenitus filius patris: q̄ a forma Dei accepit formam serui. Si

autem

autem forma Dei formam serui accepit, sine dubio natura naturam accepit. Formæ enim nomine natura significatur, vt Augustinus euidenter docet in libro de fide ad Petrum. Cum inquit, de Christo audis quia in forma Dei erat, oportet te agnoscere firmissimeq; tenere, in illo formæ nomine naturalē plenitudinē debere intelligi. In forma Dei ergo erat, quia in natura Dei patris semper erat, de qua natus erat. Hilarius quoque in 12. li. de tri. ita ait. Esse in forma Dei non alia intelligentia est, quā in Dei manere natura. Didicisti nomine formæ intelligentiam fieri naturæ, at audisti quod forma Dei formā serui suscepit. Vnde consequens est, quod natura diuina naturam humanā suscepit. Quod etiam Hier. explanatione fidei euidenter insinuat, inquiens. Passus est filius Dei, non putatiuē, sed vere: secundū illud, Passus est quod pati poterat, i. nō secundum illā substantiam quæ assumpsit, sed secundū illam quæ assumpta est. Ex quo apparet diuinam substantiam assumpsisse humanam. Ex verbis autē Augustin. superius positis, adhibita diligentia innui videtur solum verbum carnē factum, & naturam solum suscepisse humanam: & diuinam naturam, eandē accepisse. Ait. n. Trin. nos sibi reconciliauit per hocq; solum verbum carnē ipsa Trin. fecit. In q̄ sic veritas incōmutabilis manet diuinę humanęq; naturæ, vt sicut vera semper est eius diuinitas, quam de patre habet, ita semper & incōmutabilis eius sit humanitas, quā sibi vnitam summa diuinitas gerit. Ecce & solum verbū dixit carnē factū & humanitatē diuinitati vnitā. Idē quoq; superi⁹ dixit seruilē formam à solo filio susceptā, quā tota Trin. fecit. Iam facile est agnoscere, quā diuersa & multiplicia super quæst. proposita auctores tradiderunt. Ideoq; posteriores ea legentes, varias atq; cōtrarias, ex prædictis occasionem sumētes, promunt sententias.

Quid de hoc tenendum sit.

Nos autem omnis mendacii, & cōtradictionis notamā sacris paginis secludere cupientes, orthodoxis patrib⁹ atq; catholicis doctoribus nulla prauę intelligentiæ suspicione notatis, consentimus dicentes, & personam filii assumpsisse naturā humanam & naturam diuinam humanæ naturæ in filio vnitam, eamq; sibi vnisse vel assumpsisse Vnde & vere incarnata dicitur. Quod vero dicitur solus filius formam serui accepisse, per hoc nō excluditur diuina natura ab acceptance seruilis formæ: sed aliæ duæ personæ, pater scil. & spir. S. Item & illud aliud, scil. Id quod est proprium filii, non quod commune est Trinitati, hominē accepit, sic oportet intelligi, i. proprie in hypostasi filii non in trib⁹ communiter personis, diuina natura humanam naturam sibi vniuit. Qui sensus ex verbis Ioannis Damascen. confirmatur, qui totam diuinam naturam in vnam hypostasim incarnatam esse euidenter asserit dicēs, In humanatione Dei verbi aim⁹ omnē, & perfectam naturam deitatis in vna ei⁹ hypostaseon incarnatam esse, i. vnitam humanæ naturæ, & non partem parti. Omni enim humanæ naturæ aimus esse vnitam omnem deitatis naturam vel substantiam. Item, Eadē est natura in singula hypostaseon, i. personarū, & quando dicim⁹ naturā verbi incarnatam esse, secundū beatos, scil. secundū Athanasium, & Cyrillum, deitatem dicimus esse vnitam carni, & vnam naturam Dei verbi incarnatam confitemur. Verbum autem & quod commune est substantiæ possidet, & quod proprietatis est habēs hypostaseos, i. personæ. Et ex his manifeste ostenditur, quod natura diuina incarnata est. Vnde & eadem vere dicitur suscepisse humanam naturam.

An diuina natura debeat dici caro facta.

Sed quæritur, vtrū eadē diuina natura debeat dici

*Dam. in li.
de ortho. fi-
de. 3. c. 6. ad
medium.*

*Dam. Li. 6.
c. eisdem pau-
lo inferius.*

dici caro facta, sicut verbum dicitur caro factum. Si enim idem est incarnari quod est carnem fieri, videri potest ita debere dici, quod sit caro facta sicut dicitur incarnata. Ad quod dicimus, quia si illud dictum in sacra scriptura reperiretur, ex eadem intelligentia acciperetur, quia cum dicitur incarnata. Sed quia illud auctoritas subtrahit, atque locutionis modus nimiam videretur facere expressionem, si natura diuina diceretur caro facta, melius silere hoc puto vel negare, quam temere asserere: ne si illud dicatur, conuertibilitas naturæ in naturam significari putetur. Ex præmissis indubitabiliter constat quod persona verbi siue natura diuina hominis naturam scilicet carnem & animam assumpsit, sed non personam hominis accepit, quare non dicitur facta homo vel esse homo, sicut verbum Dei? Ad quod dici potest, quod Dei filius dicitur factus homo vel esse homo, non solum quia hominem assumpsit, sed quia ipsum in unitatem, & singularitatem sui & personæ accepit. Natura autem diuina hominem quidem accepit, id est hominis formam sibi vniuit, sed non in singularitatem & unitatem sui. Seruata. n. proprietate ac diuersitate duarum naturarum, personæ singularitas extitit. Ideoque non sic dicitur diuina natura esse homo vel facta homo sicut Dei filius. Quidam tamen indifferenter vtrumque concedunt.

*Iuan. 1. b.**Responsio**Responsio.*

Quare non accepit personam hominis cum hominem accepit?

D

Ideo vero non personam hominis assumpsit, quia caro illa, & anima illa non erant vnita in vnâ personam, quam assumpserit: quia non ex illa constabat persona, quando illis vnitum verbum est. Nam sibi inuicem vnita sunt simul cum verbo. Altera tamen vnione inuicem vnita sunt illa duo, scilicet anima & caro: alia vnione verbo vnita sunt. Quia alia est vnio anime illius ad carnem, & alia est vnio verbi ad animam illam & ad carnem. Non est accepit verbum

Dei

Dei personam hominis, sed naturam: quia non erat ex carne illa, & anima illa vna composita persona quam verbum accepit, sed accipiēdo vniuit, & vniendo accepit.

Contra hoc oppositio, qua probare quidam volunt personam accepisse personam. E

Hic à quibusdam opponitur, quod persona assumpsit personam. Persona enim est substantia rationalis indiuiduæ naturæ, hoc autem est anima. Ergo si animam assumpsit, & personam quæ ideo non sequitur, quia anima non est persona, quando alii rei vnita est personaliter, sed quando per se est. absoluta non à corpore persona est, sicuti angelus. Illa autem anima nunquam fuit, quin esset alii rei coniuncta. Ideoque non ea assumpta, persona est assumpta. Aliter quoque nituntur probare verbum Dei assumpsisse personam, quia assumpsit aliquem hominem. Assumpsit enim hominem Iesum Christum: ergo aliquem hominem. Quod autem hominem Iesum Christum assumpsit, Aug. in expositione symboli sub anathemate tradit, dicēs, Si quis dixerit atque crediderit hominem Iesum Christum à filio Dei: assumptum non fuisse, anathema sit. qui etiam in pluribus scripturarum locis huiusmodi vtitur locutionibus, Ille homo à verbo est assumptus. Ille homo factus est Christus. Et propheta de homine Christo loquēs Deo ait, Beatus quem elegisti, & assumpsisti &c. Ex quibus consequi videtur, quod aliquis homo assumptus sit à verbo: & ita persona à persona sit assumpta. Sed quia hoc nefas est dicere aut sentire, premissæ locutiones eisque similes secundum hanc intelligentiam sanè accipi debent, ut homo Christus siue homo ille, siue quidam homo dicatur assumptus à verbo siue vnitus verbo, non quia hominis persona sit assumpta vel vnita verbo, sed quia illa anima, & caro ita assumpta sunt & vnita verbo, in quibus subsistit persona Dei & hominis: ut ad hominis naturam non ad personam respicias,

*Ex Boetio
lib. contra
Euthychem et
Nestorium
hic non tenetur.*

Alia approbatio.

*Aug. serm.
129. de tempore
qui est
3 ferias in
cæna domini,
to. 10.*

Psal. 64.

*Aug. ca. 15.
lib. 1. de prædestin. ad
princip. &
paulo infer
tom. 7.*

spicias, cum assumptum vel unitum, vel aliquem in huiusmodi locutionibus scriptura commemorat. Quocirca cum queritur sine proposita auctoritate, an aliquis vel quidam sit assumptus a verbo vel unitus verbo: sine distinctiōe intelligentiæ nō est hic reddenda responsio, quoniam multiplex premissa est questio, sed instantiam querentis ita determinato: Si de hominis persona queris, respondeo, non, si de hominis natura, dico, est.

DE INTELLIGENTIA HARVM LOCUTIONVM, Deus factus est homo, Deus est homo, an his locutionibus dicatur Deus factus esse aliquid, vel esse aliquid, vel non esse aliquid.

DISTINCT. VI.

A

EX præmissis autē emergit questio plurimum continens utilitatis, sed nimium difficultatis atque perplexitatis. Cum enim constet ex prædictis, & aliis pluribus testimoniis, omnesq; catholici vnanimiter fateantur Deum factū esse hominē, & Christum verum Deum esse, & verum hominē, queritur an his locutionibus, Deus factus est homo. Filius Dei factus est Filius hominis, Deus est Homo, & Homo est Deus, dicatur Deus factus esse aliquid, vel esse aliquid, vel aliquid dicatur esse Deus, & an ita cōueniat dici, Homo factus est Deus, & Filius hominis factus est filius Dei, sicut è conuerso dicitur. & si ex his locutionibus non dicitur Deus factus esse aliquid, vel esse aliquid, quæ sit intelligentia harum locutionum & similium. In huius profunditatis reueratione, & scrupulose quest. expositione plurimum differre inveniuntur sapientes.

Quorundam sententiam refert.

B

Alii enim dicunt, in ipsa verbi incarnatione hominē quēdam ex anima rationali & humana carne constitutum, ex quib. duobus omnis verus homo

con-

De modo vniendi diuinam & humanā naturam secundum varias doctorum opiniones.